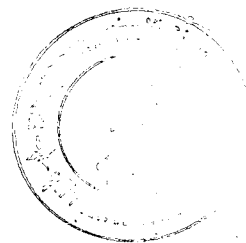

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หนังสือมิใช่สิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต แต่หนังสือช่วยเพิ่มความสมบูรณ์ให้แก่ชีวิตอย่างมากมายจนประมาณค่ามิได้ เมื่อเราทบทวนใจ หนังสือจะช่วยให้เรารู้สึกถึงคุณค่าของชีวิต เมื่อเราต้องประสบปัญหา หนังสือเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เราผ่อนคลายพอที่จะมองเห็นทางแก้ปัญหาก็กับตนเองหรือผู้อื่น หรือมิฉะนั้นหนังสือก็จะช่วยให้เราได้พักผ่อนและให้ความสดชื่นแก่ชีวิต หนังสือเป็นแหล่งให้ข้อมูล ให้ความบันเทิง และความพอใจแก่บุคคลที่รู้จักวิธีใช้ จะเห็นได้ว่าหนังสือมีความสำคัญต่อทั้ง เด็กและผู้ใหญ่^๑ /

การพิมพ์หนังสือเริ่มขึ้นในประเทศจีนตั้งแต่ราวปี ค.ศ.๑๐๕ และมีวิวัฒนาการมาโดยลำดับ แต่หนังสือก็ยังถือกันว่าเป็นของหายาก มีราคาแพง^๒ หนังสือเริ่มแพร่หลายจากชนชั้นสูง และนักบวช มายังชนชั้นกลางเมื่อชาวเยอรมันชื่อ โยฮัน กูเตินเบิร์ก (Johann Gutenberg) ได้คิดประดิษฐ์ตัวพิมพ์อักษรโรมันขึ้นใช้ในการพิมพ์ในทวีปยุโรป เป็นครั้งแรกในราวกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ เป็นตัวพิมพ์โลหะที่แยกออกจากกันได้ และสับเปลี่ยนกันได้ (Movable metal type)^๓ หนังสือดั่งที่กล่าวข้างต้น เป็นหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ ส่วนหนังสือสำหรับเด็กเริ่มมีขึ้นครั้งแรกในทวีปยุโรปในตอนต้นคริสต์ศตวรรษ

^๑May Hill Arbuthnot and Zena Sutherland, Children and Books 4th ed. (Glenview, Ill.: Scott, Foresman and Co., 1972), p. 2.

^๒กำธร สติรกุล, หนังสือและการพิมพ์ (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๕), หน้า ๑๘๖.

^๓สนั่น ปัทมะทิน, การเรียงพิมพ์ (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๓), หน้า ๑๒๓.

ที่ ๗ ก่อนที่จะมีการพิมพ์ ผู้เขียนคือพระนักบวช^๑

หนังสือสำหรับเด็กในซีกโลกภาคตะวันตก ได้มีวิวัฒนาการมาเป็นเวลานาน มีผู้ผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก และมีความก้าวหน้าทางวิทยาการทั้งทางด้านวิธีการพิมพ์ และการเขียน แต่หนังสือสำหรับเด็กของไทย เท่าที่สามารถสืบย้อนหลังไปได้มีอายุประมาณ ๑๕๐ ปีเท่านั้น (ราว พ.ศ. ๒๓๖๔)^๒ ส่วนมากแล้ว คุณภาพและปริมาณการผลิตยังด้อยกว่าหนังสือสำหรับเด็กในประเทศทางตะวันตกอยู่มาก^๓ เป็นที่น่าสังเกตุว่าภายในระยะ ๒ - ๓ ปีมานี้ ตลาดหนังสือสำหรับเด็กของไทยได้ขยายตัวขึ้นมาก และมีความก้าวหน้าทั้งทางด้านคุณภาพของการพิมพ์และวิธีการเขียนเรื่อง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) ซึ่งสมาชิชาใหญ่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีเด็กสากล^๔ ได้มีการตื่นตัวทางด้านการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก สำนักพิมพ์ต่าง ๆ หันมาให้ความสนใจเพิ่มจำนวนการผลิตหนังสือสำหรับเด็กมากขึ้น และสำนักพิมพ์บางแห่งได้ตั้งขึ้นเพื่อผลิตหนังสือสำหรับเด็กโดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึงมีความต้องการจะสำรวจความคิดเห็นของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหนังสือสำหรับเด็กที่ผลิตออกมาในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒ ทั้งทางด้านความคิดเห็นที่มีต่อรูปเล่ม และเนื้อหา เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในกระบวนการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก มีความต้องการอะไร และนอกจากนั้นก็เป็นการตอบสนององวัตถุประสงค์ของปีเด็กสากลข้อหนึ่งที่ว่า "ปีเด็กสากลเป็นปีที่จะกระตุ้นให้มีการวิจัยใหม่ ๆ เกี่ยวกับความต้องการ

^๑ รัญจวน อินทรกำแหง, วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น, พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวง กมล, ๒๕๒๐), หน้า ๖๙.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๘.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๘.

^๔ องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ, "ปีเด็กสากล ๒๕๒๒," (กรุงเทพ : องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ, ๒๕๒๑), หน้า ๑.

ของเด็ก รวมทั้งการรวบรวมและการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัญหาของเด็ก และเยาวชนทั้งหมดด้วย"^๑

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อ ลักษณะรูปเล่มและเนื้อหาของหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ซึ่งเขียนขึ้นเป็นภาษาไทย ยังไม่ ปรากฏว่าเคยมีผู้ทำการวิจัยมาก่อน งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ได้มีการค้นคว้ากันมา มักจะ เกี่ยวเนื่องด้วย ความต้องการในการอ่าน ภาพประกอบ สี ฯลฯ โดยแยกศึกษาเฉพาะ แต่ละเรื่องลงไป

งานวิจัยในประเทศไทย

✓ พ.ศ. ๒๕๐๙ นางสาวสุนันท์ จุฑะศุร ได้ทำการวิจัย เรื่องภาพประกอบ หนังสือแบบเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายจะวิเคราะห์ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือ แบบเรียนที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย และแบ่งวิธีดำเนินการ ออกเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทที่ ๑ เป็นการทดสอบหาคุณลักษณะที่เด็กเลือกสำหรับ ภาพประกอบหนังสือแบบเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย โดย สร้างแบบทดสอบขึ้นวิจัย ประเภทที่ ๒ เป็นการทดสอบเปรียบเทียบภาพประกอบหนังสือ แบบเรียนที่ผลิตในประเทศไทย แบบทดสอบได้จากภาพประกอบหนังสือแบบเรียนต่าง ๆ ที่ใช้ในปัจจุบัน ตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชายหญิงชั้นประถมต้น ๑๐๐ คน จาก โรงเรียนต่าง ๆ ๕ ประเภท คือ โรงเรียนสาธิต โรงเรียนเทศบาล โรงเรียนใน โครงการปรับปรุง โรงเรียนส่วนจังหวัดพระนคร และโรงเรียนราษฎร์ ผลที่ได้นำมา คิดเป็นจำนวนร้อยละ หาค่าไค-สแควร์ และแผนภูมิประกอบ ผลของการวิจัยสรุป แยกประเภทได้ดังนี้

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

๑. ลักษณะภาพที่นักเรียนสนใจมากที่สุด ได้แก่ ภาพเขียนหยาบที่สร้างจินตนาการ สีสวยมีหลายสี และเป็นสีใกล้เคียงธรรมชาติ มีขนาดโตเต็มหน้า

๒. นักเรียนเลือกแบบเรียนของไทยวัฒนาพานิชมากที่สุด เพราะภาพประกอบส่วนมากเป็นภาพเขียนหยาบ มีหลายสี และมีขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะของการวิจัยนี้ คือ ควรมีการแก้ไขภาพประกอบหนังสือแบบเรียนในด้านสีและขนาดของภาพ และควรมีการควบคุมการผลิตแบบเรียนด้วย^๑

X พ.ศ. ๒๕๑๓ นางสาวสุตาพร ประห์ขางกูร ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาหลักการเลือกสีของอุปกรณ์การสอนสำหรับนักเรียนระดับอนุบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชาย-หญิง ระดับอนุบาล อายุระหว่าง ๔^๖ - ๕^๖ ปี จำนวน ๑๐๐ คน จากโรงเรียนอนุบาล ๕ โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยทดลองให้นักเรียนเลือกลูกบาศก์สี ๑๐ สี ตามลำดับความชอบจากมากไปหาน้อย จากจำนวนเต็ม ๑๔ สี คือ สีปฐมภูมิ (สีแดง เหลือง น้ำเงิน) สีทุติยภูมิ (สีแสด เขียว ม่วง) สีตติยภูมิ (สีแสดแดง แสดเหลือง เขียวน้ำเงิน เขียวเหลือง ม่วงน้ำเงิน ม่วงแดง) สีดำ-ขาว

เมื่อนำข้อมูลที่ได้อามาหาค่าคะแนนเฉลี่ย และทดสอบหาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้วย F-test ได้ผลดังนี้

๑. สีที่นักเรียนชอบตามลำดับมากไปหาน้อย คือ สีแดง สีเหลือง สีแสดเหลือง สีเขียวเหลือง สีแสดแดง สีขาว สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วงน้ำเงิน สีม่วงแดง สีม่วง สีเขียวน้ำเงิน และสีดำ

๒. กลุ่มสีที่นักเรียนชอบมากที่สุดจากมากไปหาน้อย คือ สีปฐมภูมิ สีตติยภูมิ และสีขาว-ดำ

๓. นักเรียนชอบสีจืด ได้แก่ สีแดง สีแสดแดง สีแสดเหลือง สีเหลือง และสีเขียวเหลือง มากกว่าสีเย็น ได้แก่ สีเขียว สีเขียวน้ำเงิน สีน้ำเงิน สีม่วงน้ำเงิน สีม่วง และสีม่วงแดง

^๑สุนันท์ จุฑะศร, "การวิเคราะห์ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือแบบเรียนที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๔), หน้า ค.

๔. นักเรียนชอบสีขาวมากกว่าสีดำ

ผู้วิจัย เสนอว่า อุปกรณ์การสอนสำหรับนักเรียนระดับอนุบาล ควรใช้พวกสีปฐมภูมิ สีอ่อน และสีผสมสีขาว นอกจากนั้น ครูควรจะพยายามจัดทำอุปกรณ์การสอนแบบง่าย ๆ ขึ้นใช้เอง^๑

พ.ศ. ๒๕๑๔ นายฉลองชัย สุวรรณนุรณี ทำการศึกษาเพื่อหาแบบและสีของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กระดับอนุบาลที่นักเรียนระดับอนุบาลชอบ โดยสร้างภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กชั้น ๔ จำพวก คือ ภาพวาดเหมือนจริงแรเงา (ขาวดำ สี ๑ สี และสีหลายสี) ภาพวาดเหมือนจริงลายเส้น (ขาวดำ สี ๑ สี และสีหลายสี) ภาพประดิษฐ์วาดง่าย ๆ แบบแรเงา (ขาวดำ สี ๑ สี และสีหลายสี) ภาพประดิษฐ์วาดง่าย ๆ แบบลายเส้น (ขาวดำ สี ๑ สี และสีหลายสี) และภาพถ่าย (ขาวดำ สี ๑ สี และสีหลายสี) รวม ๑๕ ภาพ ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนระดับอนุบาลชาย-หญิง อายุระหว่าง ๓^๖/_๖ - ๕^๖/_๖ ปี จำนวน ๑๐๐ คน จากโรงเรียนอนุบาล ๕ โรงเรียน โดยให้นักเรียนเลือกภาพตามลำดับความชอบจากมากไปหาน้อย และนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าคะแนนเฉลี่ย และทดสอบความแตกต่างของคะแนนด้วย F-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ

๑. ภาพที่นักเรียนชอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ภาพประดิษฐ์แรเงาสีหลายสี ภาพประดิษฐ์ลายเส้นสีหลายสี ภาพถ่ายสีหลายสี ภาพเหมือนจริงแรเงาสีหลายสี ภาพเหมือนจริงลายเส้นสีหลายสี ภาพถ่ายสี ๑ สี ภาพประดิษฐ์แรเงาสี ๑ สี ภาพประดิษฐ์ลายเส้นสี ๑ สี ภาพเหมือนจริงแรเงาสี ๑ สี ภาพเหมือนจริงลายเส้นสี ๑ สี ภาพถ่ายขาวดำ ภาพเหมือนจริงแรเงาขาวดำ และภาพเหมือนจริงลายเส้นขาวดำ กลุ่มภาพที่นักเรียนชอบจากมากไปหาน้อย คือ ภาพประดิษฐ์แรเงา ภาพประดิษฐ์ลายเส้น ภาพถ่าย และภาพเหมือนจริงทั้งแรเงาและลายเส้น

^๑สุภาพร ประหัสฆางกูร, "สีของอุปกรณ์การสอนที่นักเรียนระดับอนุบาลในจังหวัดพระนครชอบ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓), หน้า ง - จ.

๒. นักเรียนชอบภาพสีหลายสีมากกว่าภาพสี ๑ สี และภาพขาวดำ สี มีอิทธิพลต่อการเลือกภาพของนักเรียนมากกว่าแบบของภาพ^๑

✓ พ.ศ. ๒๕๑๕ นางสาวสมทรง สีตลา ยัน ทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึงลักษณะของหนังสืออันประกอบด้วย ขนาดรูปเล่ม ขนาดตัวอักษร และลักษณะภาพซึ่งนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕, ๖ และ ๗ ชอบ ตลอดจนเหตุผลในการเลือกหนังสือของนักเรียนในด้านเกี่ยวกับขนาดรูปเล่ม ขนาดตัวอักษร และลักษณะภาพ ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชาย-หญิง ระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๔๔ คน ใช้หนังสือที่ได้รับคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับหนังสือเด็กแล้วเป็นเครื่องมือในการทดลอง ๑๐ เล่ม นำข้อมูลเกี่ยวกับระดับความชอบมาหาค่าเฉลี่ย และข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกขนาดรูปเล่ม ขนาดตัวอักษร และลักษณะภาพมาหาค่าร้อยละ

ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. นักเรียนชอบขนาดรูปเล่ม ๖" x ๘.๕" ประเภท Upright มากที่สุด
๒. นักเรียนชอบตัวอักษรประเภท ผ.ศ. ๒๐ ปอยท์ ตัวเรียงห่างมากที่สุด
๓. นักเรียนชอบภาพวาดแบบไทยแท้ พิมพ์สอดสี ๔ สี มากที่สุด
๔. ในการเลือกขนาดรูปเล่ม นักเรียนส่วนใหญ่เลือกโดยถือความกระชับรัด และการเปิดอ่านง่ายเป็นเกณฑ์
๕. ในการเลือกขนาดตัวอักษร นักเรียนส่วนใหญ่เลือกโดยถือความชัดเจนของตัวอักษรเป็นเกณฑ์
๖. ในการเลือกลักษณะภาพนักเรียนส่วนใหญ่เลือกโดยถือสีสวยสะดุดตาเป็นเกณฑ์
๗. นักเรียนมีความเห็นว่าหนังสือขนาด ๕" x ๗.๒๕" กระทัดรัดที่สุด ขนาด ๖" x ๘.๕" เหมาะในการถือที่สุด

^๑ ฉลองชัย สุรวัฒนบุรี, "แบบและสีของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กอนุบาล," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ง - จ.

๘. นักเรียนมีความเห็นว่าตัวอักษรประเภท ผ.ศ. คำรุ่นใหม่ ขนาด ๑๕^๖ ปอยท์ มีส่วนหนาส่วนคำมาก มีความชัดเจนที่สุด ตัวอักษรประเภท ผ.ศ. ๒๐ ปอยท์ ตัวเรียงห่าง อ่านง่าย และน่าอ่านที่สุด

๙. นักเรียนมีความเห็นว่าภาพถ่ายสีธรรมชาติมีความชัดเจนที่สุด^๖
 พ.ศ. ๒๕๑๘ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการสำรวจความสนใจและรสนิยมการอ่านของเด็กไทย เพื่อหาข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เขียนแบบเรียน ผู้ผลิตหนังสือ ตลอดจนบรรณารักษ์ได้ทราบข้อเท็จจริง เพื่อจะได้จัดเตรียมหรือผลิตหนังสือให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ๑๐ โรงเรียน จำนวน ๑,๓๕๐ คน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายทั่วประเทศ ๒๓ โรงเรียน จำนวน ๓,๓๕๐ คน ครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย เฉพาะในกรุงเทพมหานคร และในระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครและทุกจังหวัด จำนวน ๓๘๐ คน

ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า

๑. นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลายชอบอ่านนิทาน-นิยายมากที่สุด รองลงมาได้แก่ หนังสือพิมพ์ วรรณคดี หนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชอบอ่านนิทาน-นิยายมากที่สุด รองลงมาได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร-วารสาร และหนังสือ เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์

๒. นักเรียนประถมศึกษาขึ้นไปเรียนมัศึกษามีแนวโน้มที่จะอ่านหนังสือประเภทนิตยสาร-วารสาร หนังสือพิมพ์ และหนังสือเกี่ยวกับลัทธิการเมืองเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะชอบอ่านหนังสือประเภทวรรณคดี นิทาน นิยาย หนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ หนังสือเกี่ยวกับศาสนา ลดลง ประเภทหนังสือที่นักเรียนทั้ง ๒ ระดับมีความสนใจคงที่ ได้แก่ สารคดี ตำราว่าด้วยการทำสิ่งต่าง ๆ และเรื่องแปล

^๖สมทรง สิตลายัน, "การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕), หน้า ง - จ.

๓. แรงจูงใจสำคัญที่ทำให้นักเรียนทั้ง ๒ ระดับ สนใจอ่านหนังสือ คือ การดูภาพยนตร์ทั้งจากโรงภาพยนตร์และจากเครื่องรับโทรทัศน์ อิทธิพลของครอบครัวรักษ์ กับครูประจำวิชา ตลอดจน การอ่านบทวิจารณ์จากหนังสือและวารสาร^๑

พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้สำรวจความสนใจและความต้องการด้านการอ่านของนักเรียนในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำผลที่ได้จากการสำรวจเป็นแนวทางในการจัดทำหนังสือชุดท้องถิ่นไทยให้สนองตามสภาพและความต้องการโดยเฉพาะเด็กท้องถิ่น ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการสำรวจความต้องการของเด็กในท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไป โดยมีขอบเขต คือ รวบรวมความคิดเห็น ความต้องการ และความสนใจเฉพาะครูและนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนเทศบาล โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนราษฎร์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒๑ โรงเรียน ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ๓,๗๖๖ คน (ชาย ๑,๘๗๗ คน หญิง ๑,๘๘๙ คน) และครูที่สอนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ๑๖๐ คน

ผลของการสำรวจพบว่า

๑. นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายทุกชั้นทั้งชายและหญิงต้องการอ่านหนังสือเกี่ยวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด
๒. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และที่ ๖ ชอบอ่านหนังสือประเภทนิทานพื้นเมืองมากที่สุด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ เฉพาะนักเรียนหญิงชอบอ่านนิทานพื้นเมืองมากที่สุด นักเรียนชายชอบอ่านตำนานท้องถิ่นมากที่สุด
๓. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕, ๖, ๗ ชอบอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ แตกต่างกัน

^๑กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, รายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๐), หน้า ๓ - ๔๓.

๔. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕, ๖ และ ๗ ชอบอ่านตำนานท้องถิ่น ในปริมาณใกล้เคียงกัน ประเภทที่ชอบอ่านมากที่สุด คือ ตำนานประเภทอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ สถานที่ ภูเขา เมือง ประเภทที่ชอบอ่านน้อยที่สุด คือ ตำนานเกี่ยวกับธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อถือ โชคกลาง

๕. นิทานพื้นเมืองประเภทที่นักเรียนชาย-หญิงทุกชั้น ยกเว้นนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ ชอบอ่านน้อยที่สุด คือ นิทานเทพนิยาย นักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ ชอบอ่านนิทานสัตว์พูดได้น้อยที่สุด

๖. เรื่องในนิทานพื้นเมืองที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ชอบมากที่สุด คือ ศรีธนชัย เรื่องที่นักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖, ๗ ชอบมากที่สุด คือ นิทานเกี่ยวกับพระอินทร์ นางไม้ เจ้าป่า เจ้าเขา ผี เรื่องในนิทานพื้นเมืองที่นักเรียนชายทุกชั้นชอบอ่านน้อยที่สุด ได้แก่ คำสอนลูกสะใภ้ และกลอนผญา เรื่องที่นักเรียนหญิงทุกชั้นชอบอ่านน้อยที่สุด ได้แก่ กลอนผญา และสังข์ศิลป์ชัย

๗. นักเรียนชาย-หญิงทุกชั้นชอบอ่านเรื่องสถานที่สำคัญมากกว่าร้อยละ ๕๐ ประเภทของสถานที่สำคัญที่ชอบอ่านมากที่สุด คือ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

๘. นักเรียนชาย-หญิงทุกชั้นชอบอ่านสถานที่สำคัญ เรื่องพระธาตุพนม มากที่สุด นักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๗ และนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชอบอ่านเรื่องแก่งตะนะ น้อยที่สุด นักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๗ ชอบอ่านเรื่องพระธาตุพิงพาน น้อยที่สุด และนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชอบอ่านเรื่องเขื่อนน้ำพรม น้อยที่สุด

๙. ความสนใจของนักเรียนต่อการอ่าน เรื่องของบุคคลในท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์สูง โดยชอบอ่านประเภทบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์มากที่สุด ได้แก่ เรื่องคุณหญิงโม เรื่องที่นักเรียนทุกชั้น ยกเว้นนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ชอบอ่านน้อยที่สุด คือ เรื่องพระปฐมสุรราช ส่วนนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ชอบอ่านเรื่องพระยาสุนทรเทพ กิจจารักษ์ น้อยที่สุด

๑๐. เรื่องเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นักเรียนชายทั้ง ๓ ชั้น และนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๗ ชอบประเภทการดำเนินชีวิตประจำวัน

ทั้งอดีตและปัจจุบันมากที่สุด แต่นักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชอบอ่านประเภท
การทำมาหากิน และการประกอบอาชีพมากที่สุด

๑๑. การชอบอ่านเรื่องราวของชีวิตความเป็นอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นักเรียนชายทุกชั้นชอบอ่านเรื่องการต่อสู้มากที่สุด นักเรียนหญิงทุกชั้นชอบอ่านเรื่องที่อยู่อาศัย
มากที่สุด เรื่องที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ชอบอ่านน้อยที่สุด คือ การเลี้ยงครั่ง และ
เรื่องที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และ ๗ ชอบอ่านน้อยที่สุด คือ การปลูกฝ้าย

๑๒. ประเภทของการละเล่นที่นักเรียนชายทุกชั้นชอบอ่านมากที่สุด คือ ศิลปะ
การป้องกันตัว ประเภทของการละเล่นที่นักเรียนหญิงทุกชั้นชอบอ่านมากที่สุด คือ เทศกาล
ประเพณี วันสำคัญ

๑๓. นักเรียนชายทุกชั้นชอบอ่านการละเล่นพื้นเมืองเรื่องมวย มากที่สุด
นักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และ ๗ ชอบอ่านเรื่องภูไทมากที่สุด นักเรียนหญิงชั้น
ประถมศึกษาปีที่ ๖ ชอบอ่านเรื่องทำบุญบั้งไฟ มากที่สุด เรื่องที่นักเรียนชายชั้นประถมศึกษา
ปีที่ ๕, ๗ และนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชอบอ่านน้อยที่สุด คือ เรื่อง หมาทาน
เรื่องที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ชอบน้อยที่สุด คือ เรื่อง แอ้ว เรื่องที่มีนักเรียนชาย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ ชอบอ่านน้อยที่สุด คือ เรื่อง
ปกหม้อกรรม

๑๔. ในการสำรวจว่านักเรียนต้องการทำอะไรมากที่สุดพบว่า นักเรียนชาย
ทุกชั้นชอบดูภาพยนตร์จากโรงภาพยนตร์หรือจากงานอื่น ๆ ที่จัดฉายโดยไม่เก็บเงินมากที่สุด
นักเรียนหญิงทุกชั้นชอบอ่านหนังสือทั่ว ๆ ไป มากที่สุด

๑๕. ครูต้องการให้จัดทำหนังสือประเภทบุคคลสำคัญในท้องถิ่น มากที่สุด

๑๖. หนังสือตำนานท้องถิ่นที่ครูต้องการให้จัดทำมากที่สุด คือ ตำนานเกี่ยวกับ
วีรบุรุษ

๑๗. หนังสือนิทานพื้นเมืองที่ครูต้องการให้จัดทำมากที่สุด คือ นิทานคติสอนใจ
ภาคิตชาวบ้าน คำพังเพย

๑๘. หนังสือสถานที่สำคัญในท้องถิ่นที่ครูต้องการให้จัดทำมากที่สุด คือ สถานที่
สำคัญทางประวัติศาสตร์

๑๔. หนังสือบุคคลสำคัญในท้องถิ่นที่ครูต้องการให้จัดทำมากที่สุด คือ บุคคล
ที่ทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่น

๒๐. หนังสือชีวิตความเป็นอยู่ที่ครูต้องการให้จัดทำมากที่สุด คือ การประกอบ
อาชีพ

๒๑. หนังสือการละเล่นพื้นเมืองที่ครูต้องการให้จัดทำมากที่สุด คือ การละเล่น
ที่จัดในงานเทศกาลประเพณี วันสำคัญ^๑

พ.ศ. ๒๕๒๐ นางพรราวพรรณ เหลืองสุวรรณ ทำการวิจัยเพื่อศึกษา ขนาดของ
ตัวอักษรไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กเริ่มเรียน ซึ่งเด็กจะสามารถเขียนได้สวยและเร็ว ผู้วิจัย
ได้เลือกขนาดของตัวอักษรไทย ๔ ขนาด คือ ขนาด .๘ เซนติเมตร ขนาด ๑.๓ เซนติเมตร
ขนาด ๑.๘ เซนติเมตร และขนาด ๒.๕ เซนติเมตร ผู้วิจัยได้เลือกตัวอักษรเรียงจากง่าย
ไปหายาก ๑๓ ตัว คือ ง ว บ ก ฝ ค ข ม ท ล อ ญ และ ฎ แล้วนำมาสร้างเป็นแบบทดสอบ
เพื่อวัดความสวย และเวลาในการเขียนตัวอักษรไทยทั้ง ๔ ขนาด ของนักเรียนอนุบาล ชายหญิง
จำนวนเท่า ๆ กันของโรงเรียนอนุบาลเอกชนและรัฐบาล รวม ๕ แห่ง แห่งละ ๒๐ คน รวม
๑๐๐ คน อายุ ๕ - ๖ ปี ต่อจากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของคะแนน
ความสวยและเวลา แล้ววิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) ชนิด
๒ ตัวประกอบ โดยใช้ตัวอย่างประชากรซ้ำกันทุกรายการ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

๑. การเขียนพยัญชนะ ง ว ค ม และ ญ ด้วยขนาด .๘ เซนติเมตร ใช้เวลา
น้อยกว่าขนาด ๒.๕ เซนติเมตร ส่วนเวลาที่ใช้ในการเขียนพยัญชนะ บ ก ฝ ข ท อ ฎ
ทั้ง ๔ ขนาด ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

๒. คะแนนความสวยเหมือนแบบที่ได้จากการเขียนพยัญชนะ ง บ ก ฝ ค ข ม
ท ล อ ญ ฎ ทั้ง ๔ ขนาด ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .๐๕ ยกเว้นพยัญชนะ ง

^๑กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, การสำรวจความต้องการด้านการอ่าน
ของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ, ๒๕๒๐), หน้า ๔๖ - ๑๐๗.

ซึ่งขนาด .๘ เซนติเมตร และ ๑.๓ เซนติเมตร สวกว่า ขนาด ๒.๕ เซนติเมตร ที่ระดับ
ความมีนัยสำคัญ .๐๕

๓. ผลพลอยได้ของการวิจัยนี้ คือ เด็กเริ่มเรียนเลือกเขียนอักษรขนาด ๑.๓
เซนติเมตรเป็นตัวแรกมากที่สุด^๑

งานวิจัยในต่างประเทศ

ค.ศ. ๑๙๕๔ เจมส์ เอส คินเดอร์ (James S. Kinder) ได้รวบรวมผลงานวิจัย
เกี่ยวกับคุณค่าของสี ของนักวิจัยในสาขาโสตทัศนศึกษา จำนวน ๘ คน และสรุปผลได้ดังนี้

ค.ศ. ๑๙๓๐ ดับเบิลยู พี แม็คเลน (W.P. MacLean) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบ
คุณค่าทางการศึกษาของภาพสีและภาพขาวดำ ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันไม่มากนัก เด็กชอบ
ภาพสีอุ่นมากกว่าภาพขาวดำเล็กน้อย

ค.ศ. ๑๙๕๔ เอ ดับเบิลยู แวนเดอร์ มีร์ (A.W. Vander Meer) ทำการทดสอบ
คุณค่าของสี โดยใช้ประชากรเป็นนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในช่วงโมงวิทยาศาสตร์ พบว่า
ไม่มีความแตกต่างในการเรียนจากภาพยนตร์สีและภาพยนตร์ขาวดำ

ค.ศ. ๑๙๕๒ เมเบล รูดิซิล (Mabel Rudisill) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ความชอบของเด็กที่มีต่อภาพสีและขาวดำไว้ว่า เด็กจะชอบทั้งภาพสีและขาวดำที่สามารถให้ความ
รู้สึกเหมือนจริงได้มากที่สุด สีของภาพมีความสำคัญน้อยกว่าความเหมือนจริง แม้ว่า Rudisill
จะมีความรู้สึกว่าคุณค่าทางการศึกษามากที่สุด แต่ก็ให้ข้อสังเกตไว้ด้วยว่า ทักคนวัสดุ
ที่ใช้แทนของจริงนั้นควรจะมีสีด้วย เพราะสีจะช่วยทำให้วัสดุนั้น ๆ เหมือนของจริงมากขึ้น

ค.ศ. ๑๙๕๑ ริชาร์ด อาร์เธอร์ อิบิซัน (Richard Arthur Ibison) ทำการ
วิจัยในระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต เกี่ยวกับผลแตกต่างของความทรงจำซึ่งเกิดจากการใช้ภาพสีและ
ภาพขาวดำ โดยใช้ประชากรเป็นเด็กนักเรียนระดับ ๒ ผลของการวิจัยปรากฏว่าภาพสีให้ผลดีกว่า
ภาพขาวดำ เพราะเด็กชอบสี

^๑พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ, "ขนาดของตัวอักษรไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กเริ่มเรียน"
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๒๐), หน้า ข - ค.

ค.ศ. ๑๙๔๕ การวิจัยระดับปริญญาตรีบัณฑิตของ อาร์เธอร์ ลี ลอง (Arthur Lee Long) แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก (Chicago) ได้ทำการทดลองกับนักเรียนระดับ ๕, ๖, ๑๑ และ ๑๒ ผลจากการทดลองสรุปได้ว่า เมื่อใช้ภาพยนตร์ประกอบการสอน นักเรียนทั้ง ๔ ระดับ แสดงความสนใจ ชักถาม และเข้าใจได้มากกว่าเมื่อใช้ภาพยนตร์ขาวดำ โดยเฉพาะในเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำ

ผู้วิจัยหลาย ๆ คน สรุปความคิดเห็นได้ตรงกันว่า เด็กมีแนวโน้มที่จะชอบสีสด เช่น ส้ม แดง เขียว ม่วง แต่ความชอบนี้จะลดลงตามอายุ และแม้ว่านักวิจัยหลายคนจะมีความเชื่อว่า เด็กหญิงได้รับอิทธิพลเรื่องสีมากกว่าเด็กชาย แต่ แวนเดอร์ มีร์ (Vander Meer) พบว่า มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น^๑

X รูธ เฮเลน แอมสเดน (Ruth Helen Amsden) ได้ทำการศึกษาว่าเด็กวัยก่อนเข้าเรียน (๓ - ๕ ปี) สนใจภาพประกอบหนังสือประเภทใดมากที่สุด และชอบเรื่องที่มีเนื้อหาไปในแนวใด ตัวอย่างประชากร คือ เด็กชายหญิงอายุ ๓ - ๕ ปี จำนวน ๖๐ คน จากโรงเรียนอนุบาล ๓ โรงเรียนละ ๒๐ คน (ชาย ๑๐ คน หญิง ๑๐ คน) ภาพที่ใช้ในการทดสอบมีจำนวน ๑๐ ภาพ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ภาพในกลุ่มเดียวกันจะแตกต่างกันในด้านจำนวนสี คุณค่าของสี หรือวิธีการวาด และภาพทั้ง ๒ กลุ่มจะมีภาพถ่ายขาวดำรวมอยู่ด้วย ภาพทั้ง ๒ กลุ่มประกอบด้วย

(ภาพ ๑ - ๕ ใช้วัดจำนวนสีที่เด็กชอบ)

๑. ภาพลายเส้นขาวดำ
๒. ภาพเขียนสีเดียว
๓. ภาพเขียน ๒ สี
๔. ภาพเขียน ๓ สี
๕. ภาพเขียน ๔ สี ที่คล้ายภาพของจริง

¹James S. Kinder, Audio-Visual Materials and Techniques, 2nd ed. (New York: American Book, 1959), p. 432 - 435.

(ภาพ ๖ - ๗ ใช้วัดคุณค่าของสีที่เด็กชอบ)

๖. ภาพเขียน ๔ สี (สีอ่อน)

๗. ภาพเขียน ๔ สี (สีเข้ม)

(ภาพที่ ๘ เพื่อศึกษาว่าเด็กชอบภาพถ่ายหรือภาพวาดลายเส้น)

๘. ภาพถ่ายขาวดำ

(ภาพ ๙ - ๑๐ เพื่อสังเกตลักษณะของภาพที่เด็กชอบ)

๙. ภาพเขียนเหมือนของจริงใช้สี ๔ สี

๑๐. ภาพประดิษฐ์ใช้สี ๔ สี

วิธีการในการทดสอบ คือ นำเด็กมาดูภาพทีละคน โดยวางภาพคราวละ ๒ ภาพ ให้เด็กเลือกภาพที่ตนชอบมากที่สุด และจะนำเด็กมาทดสอบใหม่หลังจากนั้นอีก ๑ สัปดาห์ ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า

๑. เด็กเล็กมักจะชอบภาพไม่เหมือนกัน แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วไม่แตกต่างกันมากนัก
๒. ผลของการทดสอบทั้ง ๒ ครั้งถือว่าเชื่อถือได้
๓. จากการทดสอบปรากฏว่าความชอบมิได้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างทางด้านเพศ สภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม นิัยการอ่าน หรือความตื่นตัวในการอ่านของเด็ก
๔. ภาพที่แสดงว่ามีนัยสำคัญ ได้แก่ ภาพที่อยู่ทางขวา
๕. เด็กชอบภาพสีอ่อนมากกว่าภาพสีจัด
๖. เด็กชอบภาพสี เข้มมากกว่าภาพสีจัด
๗. เด็กชอบภาพถ่ายมากกว่าภาพลายเส้นขาวดำ
๘. เด็กชอบภาพประดิษฐ์มากกว่าภาพเหมือนจริง
๙. เด็กชอบภาพที่มีสีหลาย ๆ สี
๑๐. เด็กชอบภาพถ่ายขาวดำเท่ากับภาพวาดลายเส้นสีเดียว^๑

¹Ruth Helen Amsden, "Children's Preferences in Picture Story Book Variables," Journal of Education Research 53 (April 1960) : 309 - 312.

เจมส์ โอ บัทเลอร์ (James O. Butler) แห่งมหาวิทยาลัยโอคลาโฮมา (Oklahoma) ทำการวิจัยเพื่อศึกษาว่าเด็กที่มาจากครอบครัวซึ่งมีระดับต่างกันในสังคมจะมีความชอบหนังสือประเภทต่าง ๆ เหมือนกันหรือไม่ โดยใช้ประชากรเป็นเด็กนักเรียนชายหญิงระดับ ๒ จำนวน ๑๘๔ คน จากโรงเรียนประถมศึกษา ๓ โรงเรียน เด็กเหล่านี้แบ่งประเภทได้เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวระดับต่ำ กลาง และสูง เครื่องมือในการวิจัย คือ หนังสือสำหรับเด็กซึ่งตีพิมพ์ขึ้นหลังวันที่ ๑ มกราคม ๑๙๖๐ จำนวน ๒๔ เล่ม แบ่งเป็น ๘ ประเภท ประเภทละ ๓ เล่ม ได้แก่ เทพนิยาย เรื่องที่มีสัตว์เป็นตัวเอก (animal story) ชีวิตประวัติ วิทยาศาสตร์ และธรรมชาติศึกษา เรื่องเกี่ยวกับบ้านและชีวิตในโรงเรียน โคลงกลอน เรื่องเพ้อฝัน (fantasy) และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ๆ ในประเทศอื่น ๆ โดยใช้วิธีให้ผู้สอนอ่านหนังสือทั้งหมดให้เด็กฟังในระยะเวลา ๖ เดือน แล้วจึงให้เด็กตอบแบบสอบถาม

002857

ผลของการวิจัย

๑. เด็กนักเรียนชายจากครอบครัวระดับต่ำชอบ เรื่องเกี่ยวกับบ้านและชีวิตในโรงเรียนมากที่สุด และชอบ เรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และธรรมชาติศึกษาน้อยที่สุด
๒. เด็กนักเรียนหญิงจากครอบครัวระดับต่ำชอบ เรื่องเกี่ยวกับเด็ก ๆ ในประเทศอื่น ๆ มากที่สุด และชอบ เรื่องที่มีสัตว์เป็นตัวเอกน้อยที่สุด
๓. เด็กนักเรียนชายจากครอบครัวระดับกลางชอบ เรื่องเพ้อฝันมากที่สุด และชอบ เรื่องเด็ก ๆ ในประเทศอื่น ๆ น้อยที่สุด
๔. เด็กนักเรียนหญิงจากครอบครัวระดับกลางชอบ เรื่องเพ้อฝันมากที่สุด และชอบ เรื่องวิทยาศาสตร์และธรรมชาติศึกษาน้อยที่สุด
๕. เด็กนักเรียนชายจากครอบครัวระดับสูงชอบ เรื่องเทพนิยายมากที่สุด และชอบ เรื่องเด็ก ๆ ในประเทศอื่น ๆ น้อยที่สุด
๖. เด็กนักเรียนหญิงจากครอบครัวระดับสูงชอบ เรื่องเพ้อฝันมากที่สุด และชอบ เรื่องวิทยาศาสตร์และธรรมชาติศึกษาน้อยที่สุด
๗. เด็กที่มาจากครอบครัวต่างระดับกันในสังคมจะชอบหนังสือต่างประเภทกัน
๘. เด็กหญิงและเด็กชายจะชอบหนังสือต่างประเภทกัน
๙. การเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมและสื่อสารมวลชนต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็ก

ผลพลอยได้จากการวิจัยเรื่องนี้ คือ เป็นการลบล้างความเชื่อซึ่งเกิดจากการวิจัยครั้งก่อน ๆ ที่ว่าเด็กเล็กชอบอ่านหนังสือที่มีสัตว์เป็นตัวเอกมากที่สุด และเด็กหญิงและเด็กชายอายุต่ำกว่า ๕ ปี จะมีความชอบหนังสือประเภทเดียวกัน^๑

✓ ค.ศ. ๑๙๗๖ รอเบิร์ต จอห์น โกรเวอร์ (Robert John Grover) แห่งมหาวิทยาลัยอินดีแอนา (Indiana) ได้ทำการวิจัยระดับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในหัวข้อ "ความสัมพันธ์ของความยากง่ายของศัพท์ เนื้อหา ภาพประกอบ และรายละเอียดทางรูปเล่มอื่น ๆ ซึ่งมีการเลือกหนังสืออ่านของเด็กนักเรียนระดับ ๒" ตัวอย่างประชากร คือ เด็กนักเรียนระดับ ๒ จำนวน ๕๒ คน จากโรงเรียนประถมแห่งหนึ่ง ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากบัตรยืมหนังสือของเด็กนักเรียนในระดับ ๒ เป็นเวลา ๖ เดือน และแบ่งหนังสือออกเป็น ๒ พวก คือ ประเภทที่ ๑ ได้แก่ หนังสือที่เด็กนักเรียนระดับ ๒ ขอยืมมากที่สุดจำนวน ๒๐ ชื่อ เรื่อง ประเภทที่ ๒ ได้แก่หนังสือที่มีสถิติการยืมเพียงครั้งเดียว จำนวน ๒๐ ชื่อ เรื่อง (โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างจากจำนวนเต็ม ๖๓๔ ชื่อ เรื่อง) นอกจากนั้นยังแบ่งหนังสือจำนวน ๔๐ ชื่อ เรื่องนี้ออกเป็นหนังสือที่เด็กนักเรียนหญิงชอบยืม และหนังสือที่เด็กนักเรียนชายชอบยืม และนำหนังสือทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่ได้ทำการกำหนดขึ้น ควบคุมไปกับการสัมภาษณ์เด็กนักเรียน เกณฑ์ดังกล่าวแบ่งออกเป็น จำนวนหน้า ความยากง่ายของศัพท์ จำนวนภาพ ชนิดและวิธีวาดภาพ ตัวละคร แก่นเรื่อง การแสดงออกในเรื่อง และสิ่งแวดล้อมภายในเนื้อเรื่อง ฯลฯ เพื่อศึกษาถึงลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกหนังสืออ่านในห้องสมุด จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติสรุปได้ว่า จำนวนภาพประกอบแบบต่าง ๆ ของภาพประกอบ ตัวละครประเภทต่าง ๆ กัน จำนวนหน้า ความยากง่ายของศัพท์ และแก่นเรื่องประเภทต่าง ๆ กัน มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการเลือกหนังสือของเด็กนักเรียนระดับ ๒

¹James O. Butler, "Expressed Reading Preferences of Second-Grade Children in Selected Schools of Colorado," Childhood Education 40 (May 1964): 494 - 495.

นอกจากนั้นยังสรุปด้วยว่า เด็กต่างเพศมีความชอบหนังสือต่างชนิดกัน^๑

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งใช้ตัวอย่างประชากรเป็นเด็กตั้งแต่ระดับก่อนเข้าโรงเรียน (๓ - ๕ ปี) จนถึงระดับประถมศึกษาตอนปลาย (๑๑ - ๑๓ ปี) พบว่า เนื้อหาของงานวิจัยทั้งหมดอาจแบ่งออกได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ

๑. ชนิดของภาพ ผู้วิจัยซึ่งศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของภาพที่เด็กชอบทั้งหมดสรุปได้เป็นความคิดเห็นเดียวกันว่า เด็กทุกระดับชอบภาพประดิษฐ์มากกว่าภาพวาดเหมือนจริง^๒

๒. สีของภาพประกอบ เรื่องเกี่ยวกับสีของภาพประกอบและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนนี้มีผู้สนใจทำการศึกษาค้นคว้ามากที่สุด ผู้วิจัยจำนวนถึง ๕ คน จาก ๖ คน สรุปผลของงานวิจัยของตนได้ว่า เด็กจะชอบภาพสีหลายสีมากกว่าสี ๑ สี^๓ และ นางสาวสุดาพร ประหัสฐานกูร

¹Robert John Grover, "The Relationship of Readability, Content, Illustrations, and Other Format Elements to the Library Book Preferences of Second Grade Children," Dissertation Abstract International 37 (February 1977): 4672.

²ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ, "แบบและสีของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กอนุบาล," หน้า จ.

สมทรง สิตลาเย็น, "การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ," หน้า จ.

Amsden, "Children's Preferences in Picture Story Book Variables," p. 312.

³ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ, "แบบและสีของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กอนุบาล,"

หน้า ง - จ.

สมทรง สิตลาเย็น, "การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ," หน้า ง.

สุนันท์ จุฑะสร, "การวิเคราะห์ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือแบบเรียนที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย," หน้า ค.

Amsden, "Children's Preferences in Picture Story Book Variables,"

: 312.

ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับสีของอุปกรณ์การสอนสำหรับนักเรียนอนุบาลพบว่า นักเรียนชอบสีอุ่น ได้แก่ สีแดง สีแสดแดง สีแสดเหลือง สีเหลือง และสีเขียวเหลือง มากกว่าสีเย็น ได้แก่ สีเขียว สีเขียวน้ำเงิน สีน้ำเงิน สีม่วงน้ำเงิน สีม่วง และสีม่วงแดง^๑ จะเห็นได้ว่าได้ผลคล้ายกับผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าของสีของนักวิจัยในสาขาโสตทัศนศึกษา ซึ่ง เจมส์ เอส คินเดอร์ (James S. Kinder) เป็นผู้ทำการรวบรวมอันสรุปได้ว่า เด็กมีแนวโน้มที่จะชอบภาพสีสด เช่น ส้ม แดง เขียว ม่วง^๒ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเด็กจะชอบสีสดดังได้กล่าวมาแล้ว นางสาวสุนันท์ จุฑะสร พบว่า เด็กชอบภาพที่มีสีใกล้เคียงธรรมชาติ^๓ สำหรับความแตกต่างของผลการเรียนที่เกิดจากการใช้อุปกรณ์เป็นสีและขาวดำ นักวิจัยสาขาโสตทัศนศึกษา ๓ คน มีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น ๒ พวก คือ ค.ศ. ๑๙๕๑ ริเชิร์ต อาร์เธอร์ อิบิซัน (Richard Arthur Ibison) ผู้ทำการวิจัยเพื่อหาผลแตกต่างของความทรงจำซึ่งเกิดจากการใช้ภาพสีและภาพขาวดำ โดยใช้ประชากรเป็นนักเรียนระดับ ๒ ปรากฏว่าภาพสีให้ผลดีกว่าภาพขาวดำ เพราะเด็กชอบสี และใน ค.ศ. ๑๙๕๕ อาร์เธอร์ ลี ลอง (Arthur Lee Long) ทำการทดลองกับนักเรียนระดับ ๔, ๖, ๑๑ และ ๑๒ สรุปได้ว่าเมื่อใช้ภาพยนตร์สีประกอบการสอน เด็กแสดงความสนใจและเข้าใจได้มากกว่าเมื่อใช้ภาพยนตร์ขาวดำ แต่จากการทดสอบคุณค่าของสีโดย เอ ดับเบิลยู แวนเดอร์ มีร์ (A.W. Vandeer Meer) ในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ โดยทดลองกับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในช่วงโสตทัศนศาสตร์ พบว่าไม่มีความแตกต่างในการเรียนจากภาพยนตร์สีและภาพยนตร์ขาวดำ^๔ ท้ายที่สุด นักวิจัยชาวไทย ๒ คน

^๑สุตาพร ประกันฐานุกร, "สีของอุปกรณ์การสอนที่นักเรียนระดับอนุบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา," หน้า จ.

^๒Kinder, Audio-Visual Materials and Techniques, 2nd ed., p. 548.

^๓สุนันท์ จุฑะสร, "การวิเคราะห์ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือแบบเรียนที่มีต่อ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย," หน้า ค.

^๔Kinder, Audio-Visual Materials and Techniques, 2nd ed., p.432 - 435.

ได้ทำการวิจัยถึงอิทธิพลของสิ่งที่มีการเลือกภาพของเด็กนักเรียนทั้งในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาตอนปลาย ผลปรากฏตรงกันว่า สິมีอิทธิพลต่อการเลือกภาพของนักเรียนมากกว่าแบบของภาพ^๑

✓ ๓. ขนาดของภาพประกอบ จากการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือแบบเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย โดย นางสาวสุนันท์ จุฑะสร ซึ่งสรุปได้ว่า ภาพขนาดโตเต็มหน้าเป็นภาพที่นักเรียนสนใจมากที่สุด^๒

✓ ๔. ขนาดของหนังสือ ใน พ.ศ. ๒๕๑๕ นางสาวสมทรง สิตลาพันธ์ พบว่า ขนาดรูปเล่มที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายชอบมากที่สุด คือ ๖" x ๘.๕" (๑๕ x ๒๑.๒๕ ซม.)^๓

✓ ๕. ขนาดของตัวอักษร ผลงานวิจัยของนางสาวสมทรง สิตลาพันธ์ ได้สรุปว่า นักเรียนชอบตัวอักษรขนาด ๒๐ พอยท์มากที่สุด^๔

๖. ความแตกต่างในการอ่านหนังสือของเด็กต่างเพศ นักวิจัยชาวต่างประเทศ ๒ คน ทำการวิจัยในหัวข้อนี้ โดยมีระยะเวลาห่างกัน ๑๓ ปี คือ เจมส์ โอ บัทเลอร์ (James O. Butter) ทำการวิจัยในปี ค.ศ. ๑๙๖๔ และ โรเบิร์ต จอห์น โกรเวอร์ (Robert John Grover) ทำการวิจัยในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ โดยใช้ตัวอย่างประชากรเป็นเด็กนักเรียนระดับ ๒ เช่นเดียวกัน

^๑ ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ, "แบบและสีของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กอนุบาล,"

หน้า จ.

สมทรง สิตลาพันธ์, "การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ," หน้า ง.

^๒ สุนันท์ จุฑะสร, "การวิเคราะห์ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือแบบเรียนที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย," หน้า ค.

^๓ สมทรง สิตลาพันธ์, "การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ," หน้า ง.

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

ทั้ง ๒ คนสรุปผลได้ว่า เด็กนักเรียนต่างประเทศจะมีความชอบหนังสือต่างประเทศกัน^๑

๗. แรงจูงใจในการอ่านหนังสือ ผลงานวิจัย ๒ เรื่องจากนักวิจัยชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งได้ข้อสรุปคล้ายคลึงกัน คือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ทำการสำรวจความสนใจและรสนิยมการอ่านของเด็กไทย พบว่า แรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เด็กนักเรียนสนใจอ่านหนังสือ คือ การดูภาพยนตร์ทั้งจากโรงภาพยนตร์และจากเครื่องรับโทรทัศน์ อิทธิพลของครอบครัวกับครูประจำวิชา ตลอดจนการอ่านบทวิจารณ์จากหนังสือและวารสาร^๒ ส่วนข้อสรุปของ เจมส์ โอ บัทเลอร์ (James O. Butler) แห่งมหาวิทยาลัยโอคลาโฮมา (Oklahoma) คือ การเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมและสื่อสารมวลชนต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อความสนใจในการอ่านของเด็ก^๓

¹Butler, "Expressed Reading Preferences of Secondary Grade Children in Selected Schools of Colorado," : 498.

Grover, "The Relationship of Readability, Content, Illustrations, and Other Format Elements to the Library Book Preferences of Second Grade Children," : 4672.

²กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, รายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย, หน้า ๔๓.

³Butler, "Expressed Reading Preferences of Second-Grade Children in Selected Schools of Colorado," : 495.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของหนังสือสำหรับเด็กในประเทศไทยและต่างประเทศ
๒. เพื่อศึกษาถึงความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กระดับประถมศึกษาตอนต้น
๓. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบ เนื้อหา ภาพประกอบ รูปเล่ม ฯลฯ ของหนังสือสำหรับเด็ก

ที่เด็กชอบและไม่ชอบ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. หนังสือที่นำมาใช้ในการวิจัย จำนวน ๖๐ เล่ม คือ
 - ๑.๑ เป็นหนังสืออ่านเพื่อความเพลิดเพลินสำหรับเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น
 - ๑.๒ เขียนและตีพิมพ์ขึ้นในประเทศไทย
 - ๑.๓ ตีพิมพ์ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๒๐ - เมษายน ๒๕๒๒
 - ๑.๔ จำนวนและความยากง่ายของคำศัพท์จะต้องไม่เกินกว่าคำศัพท์ในรายงาน

การสำรวจประมวลคำของเด็กวัยเริ่มเรียน ตอนที่ ๑ และ ๒ จัดทำโดย กองการวิจัย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ^๑

๒. ตัวอย่างประชากร คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔ ซึ่งมีอายุระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี จากโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครและเทศบาล กระทรวงศึกษาธิการ และ ทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดขอนแก่น รวม ๖ แห่ง จำนวน ๒๕๐ คน (ชาย ๑๐๐ คน หญิง ๑๕๐ คน)

^๑กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, รายงานการสำรวจประมวลคำของเด็ก

วัยเริ่มเรียน (กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๐๘, ๒๕๐๙),

เล่ม ๑ - ๒.

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหนังสือสำหรับเด็กในต่างประเทศและประเทศไทย จากหนังสือ วารสาร และนิตยสารอื่น ๆ
๒. ตั้งเกณฑ์ในการเลือกหนังสือที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการทำงานวิจัย และคัดเลือกหนังสือตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้
๓. สร้างแบบสอบถาม เพื่อวัดความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น และศึกษาถึงรูปแบบ เนื้อหา ภาพประกอบ รูปเล่ม ฯลฯ ของหนังสือที่เด็กชอบและไม่ชอบ
๔. นำหนังสือไปให้เด็กอ่าน โดยกำหนดเวลาให้โรงเรียนละประมาณ ๒ สัปดาห์ จากนั้นแจกแบบสอบถามแก่นักเรียนที่มีสถิติการอ่านสูงสุด ๑๐ คนแรกของแต่ละชั้น (ในกรณีโรงเรียนสหศึกษา จะคัดเลือกเด็กนักเรียนชาย-หญิง จำนวนชั้นละ ๕ คน)
๕. นำผลที่ได้มาประเมินค่าเพื่อหาคำตอบ โดยคิดเป็นร้อยละ
๖. สรุปผลและรายงานการวิจัย

สมมติฐาน

๑. ความสนใจและทัศนคติในการอ่านของเด็กแตกต่างกันไปตามวัย เพศ ระดับการเรียน และสภาพแวดล้อม
๒. ลักษณะรูปเล่ม มีส่วนสำคัญในการเลือกอ่านหนังสือของเด็ก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตและผู้เขียน เรื่องสำหรับเด็กระดับประถมศึกษาตอนต้น โดยจะได้ทราบถึงความสนใจและทัศนคติในการอ่านของเด็ก นอกจากนี้ อาจใช้เป็นคู่มือในการเลือกหนังสือสำหรับเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นของบรรณารักษ์ได้ด้วย